

foris aut confabulandi licentiam habet? quo demum pacto longiorem & nimis importunam temporis moram fallat? Librum evolvet aliquem, quod unum in promptu est, ad sublevandum molestioris tædii fastidium. At quale par est amari ab eo librorum genus, qui tam pietatis osor, quam eruditionis bonæ factus fuerit? vel quid titillare possit curiositatem adolescentis ejusmodi, nisi quod pravum, turpe & obscænum sit? Igitur miretur nemo, si juvenis otiosus nulla ferat manibus volumina, nisi quæ pudorem violent, & bonis moribus labem illinant; si amatoria opuscula, lascivas fabellas, libertiores jocos, mimicos & obsoletos sales rimetur cupidius, & suavius degustet; si nunquam vincere laboris Odium videatur, nisi cum lutulentus & inficetus liber objicitur.

Hinc verò quanta pernicietas integritati atque innocentia! ut tenera mens, quæ natura sua in vitium flecti cerea est, maxime si nullo timoris divini repagulo coerceatur, impuras obscœnitatum omnium impressiones altè imbibit! ut curiosè mulrum scelerum, quorum vel nomen hæcenus ignorarat, notitiam ambit ac perquirat! ut brevi turpissima quæque non refugit admittere, quæ legerit ab aliis factitata! Frustra reclamaret interim conscientia, & periculi magnitudinem objiceret: jam obduruit dudum arcanis illis motibus, quæ revocare adolescentem possent ad meliorem frugem. Otium nempe, quo distulit totus, omnem bonis desideriis obstruit aditum; aut, si qua suboriantur identidem, statim enata suffocat. Tum quasi sibi ipse non sufficeret ad ruinam solus, alios adjungit sibi nequitia comites, qui currentem ultro incitent & ad perniciem festinanti stimulos adjiciant. Videas in-

gerere se se in eorum societatem ac familiaritatem, quibuscum vivere liberiùs putet, & parum castos agitare posse sermones; quibus & vitiatos concedere cordis infecti sensus nihil metuat.

In hoc perditorum Juvenum consortio, qui nihil præter impietatem ac libidinem spirant, quas non ad artes malè fingitur miserrimus adolescens? qualem ex tali disciplina scientiam reportat? Hunc verò gradum ubi semel attingit, jam ductore non eget: ruit ipse per omne facinus impellente nemine, & longa serian-di nequiter peccandique consuetudine factus in dies deterior, nihil est tam alienum à bonis moribus, ad quod facilè non descendat, atque adeo fecisse gloriatur.

Obstupescitis, sentio, ad tantam tamque immanem adolescentiæ corruptelam; vixque adeo fieri posse creditis, ut quis ex Otio tam perditus, tam depravatus evadat. Hoc tamen existimate verum esse quod dico; atque illud retinete memoria sapientissimi juxta ac sanctissimi viri effatum; Portentum est, Adolescens desidiosus ac castus!

Videtè igitur, Adolescentes optimi, quo tandem esse vos animo in studia Literarum oporteat! quam merito moderatores vestri studendi naviter necessitatem tam sæpe vobis inculcent: quam prudenter in istud evigilent, ne quid mali & inertis Otii vestros in labores irrepat. Norunt illi nimirum non agi modò eruditionis ac doctrinæ rationem, quam vanam & inanem Otium efficit, sed conscientia integritatem, morum innocentiam, ipsam animæ vestrae salutem in apertum discrimen adduci.

Quamobrem oro vos etiam atque etiam, per eum quem habere debent Adolescentes ingenui, ac piè liberaliterque instituti, quales estis vos, cujus-

cujuscumque pravitatis horrorem; per studium tuendæ pietatis atque innocentia, per salutem vestram, qua nihil debet vobis esse antiquius, fugite diligenter ab Otio. Hostem illum perditoremque temporis, infamem virtutum omnium scopulum prudenter declinate: ac si quid fortè illius veterinæ labis vestrum cuipiam inustum esset, totum illud sic expurgate; ut, quem Deus à vobis repetit, strenuum deinceps diligentemque in Litteras animum afferatis.

DE PROMO VENDIS

diligenter Studiorum laboribus.

ORATIO XIV.

Erudire, ne fortè recedat à te anima mea. Jerem. 6.

ET si quæ diximus nuper de otio effectisque illius tristissimis eam habere vim debent apud animos unicujusque vestrum, ut bene collocandi in Literarum studio temporis necessitatem demonstrant; tamen non possum mihi hodieque temperare, Adolescentes Christiani, quin eidem argumento novum aliquod pondus adjicere, novam asserere lucem aggrediar. Neque verò pertimescendum putem, ne, dum singularem inter studendum diligentiam vobis rursus inculco, id vel alieno tempore facere videar, vel consecratam rebus piis bonæ diei particulam defraudare. Adeo non alia re magis promoveri puto in vobis posse pietatis atque innocentia studium, quam si incredibilem quandam difficultatem, proficiendique in Literis cupiditatem singulorum animis ingeraverim.

Atque utinam, quod longiori re-

rum usu habeo comprobatum, persuadere id vobis possim, tantam esse hac ætate vestra pietatis atque innocentia, cum studio Literarum consensionem, ut quantum de studendi diligentia detrahatur, tantum de fervore pietatis morumque integritate depereat. Verum quia id ipsum tractavimus jam fusiùs, aliam hodie inire viam statui, ad suscitandam in vobis actuosam diligentiam, & novam inter studiorum labores alacritatem stimulantem. Geminum propono vobis diligentia incitamentum, singularis utrumque efficacia; si qua divini obsequii, si qua utilitatis vestra ratio vos moveat. Postulat hoc à vobis Deus, cui nihil gratum magis & acceptum sit, quam si strenuum ad Literas animum afferatis; hoc primum. Id ipsum vestra salus exigit, cui promovendæ nihil esse possit utilius, quam si adolescentia vestra tempus in studio feliciter converteratis, hoc alterum. Utrumque breviter expendamus.

Ac primum quidem statuo, nihil præstare vos posse, quod gratum & acceptum magis Deo sit, quam si diligenter studueritis; quamobrem id dicam, intelligite. Atque ut ne vos morer, quæro à vobis, Adolescentes; quam putatis propositam esse singulis hominum optimam placendi Deo rationem? Illam, opinor, si obsequentes se in omnibus divina voluntati, & in iis præsertim, quæ ab unoquoque potissimum exigit, obtemperantes exhibeant. Nempe ea re tota perfectionis ac sanctitatis humanæ ratio continetur, ut hominis voluntas cum voluntate Dei planè consentiat, eoque solet esse illa illustrior, quo firmius atque arctius fuerit divinam inter & humanam voluntatem necessitudinis vinculum. Tanto igitur placebitis Deo magis, Adolescentes, quanto promptiores ad

obsequendum Deus vos inveniet; quanto præstabit illud accuratius, quod in præsentibus temporum rerumque adjunctis à vobis maxime ac singulariter exigit.

At quod est illud obsequii genus, quo vos commendare magis apud Deum liceat, nisi ut constanti & assidua animi contentione in studia vestra incumbatis? Quid jam à vobis Deus singulariter postulat, nisi ut abjectis rebus cæteris strenui ac diligentis Scholastici partes omnes alacriter obeatis? Quæ sunt porro Scholastici partes, & quibus officiis Scholastici nomen conditioque designatur? Scholasticum intelligimus, qui seclusus à reliquis vitæ hujus occupationibus uni rei literariæ operam impertit: cuius consilia, contentiones, studia, labores, tota denique sedulitas ad eum finem dirigitur, ut in Literis proficiat; cui nihil tantam laudem ac gloriam afferre possit, quam si doctrinæ & eruditionis fama floreat.

Hæ sunt omnino partes ætatis conditionisque vestræ, Adolescentes; his limitibus atque terminis circumscriptur, quidquid Deus pro jure in vos suo exigendum habet. Veniet tempus, cum pro varietate sortis & instituti, cui vestrum quemque Deus idem applicuerit, alia ab aliis obsequia reperet. Hunc in ferendis judiciis æquitas, illum in defendenda patria animi magnitudo, istum in faciendis mercaturis probitas, alium tuendæ religionis studium, alium strictionis vitæ observantia, alios aliæ virtutes diversum secutos vivendi genus apud Deum commendabunt.

Jam verò dicite, amabo vos, quid instat, quid incumbit vobis omnibus ac singulis præter solitos studiorum labores? Nulla vos rei domesticæ cura, nulla colligendarum opum

anxietas, nulla ambiendi muneris sollicitudo, nullæ negotiorum moles detinent vel remorantur. Liberi omnino rerum istarum molestiis hoc unum habetis cogitandum, ut diligentem in Literarum studio operam ponatis. Hoc parentes domi, moderatores in scholis, hoc etiam multo efficacius vestris animis inculcat Deus, cujus plena summæ benignitatis providentia tam abunde, tam amanter vos instruxit ab iis omnibus, quæ studendi desiderium promovere atque incitare possent. Quid enim est hic, Adolescentes, quod studium non suadeat, quod studium non inspiret? quid loquar quotidianas exercitationes, magistrorum vigilantiam; sociorum exempla, concertationes eruditas, palmares laureas doctarum frontium præmia? Parietes ipsi, ita me Deus adjuvet, eruditionem, doctrinam, laborem personant. Hæc scilicet adjumenta Deus Optimus Maximus ætati vestræ suppeditat, cum ut actori animo ad exhaudandos studiorum labores accedatis, tum ut impostam vobis diligenter studendi gravem necessitatem intelligatis.

Quam severe ergo animadvertendum esse putatis, aliquando in eum adolescentem, qui, cum senserit, hunc esse divinæ voluntatis ordinem, ut adolescentia tota studiis tradatur, non cavendum sibi putaverit præter cætera, ut in excolendis assidue constanterque studiis illam vitæ partem exerceret. Qui tam pretiosum tempus otio, nugis, ludo contriverit; qui oblata proficiendi in Literis facultate abusus fuerit; qui moderatorum sollicitudinem, vigilantiam, sedulitatem supervacaneam & inutilem reddiderit; qui parentum impensas, vota, spem expectationemque frustratus fuerit? Nam quis existimet Juvenem ita comparatam

vacate culpis gravioribus, quæ lethalem inferunt animæ plagam & sempiterni exitii periculum accersunt? Tu nimirum tibi conscius dictam hanc legem ætati conditionique tuæ, ut mancipata Literarum studio tota sit, nullo pones in loco singulari prope momentis voluntati divinæ refragari? tu docilitatis oblitus & obsequii præscriptam à Magistris vivendi normam ac regulam prætergrediere? tu consecratam laboribus juventutem agendo nihil, aut etiam corruptela depravando transiges; nec tibi gravioris flagitii reus videbere? Ah! si capitalem noxam pœnisque expiendam perennibus censetur admittere, qui præceptum quodlibet transgreditur vel semel; quanto nocentior ille majorique supplicio dignus apud Deum audiet, qui toto adolescentiæ curriculo nullum detrectandi imperii finem fecerit? Scilicet istud peccati genus censetur inter illa piacula, quibus in ipsa ætatis levitate & inconsiderantia excusatio sit; quæ perstringere leviter sufficiat, cum expurganda in tribunali Pœnitentiæ conscientia est? quorum gravitas negligentiam aliquam facile condonandam non excedat? vestrum ipsorum iudicium, Adolescentes, vestra existimatio sit. Putastis esse quid momenti tam infiniti, si quis studiorum tempus deperderet? si Scholasticum pensum multos per menses negligeret? si nullum ex bona sanctaque institutione vel pietatis vel doctrinæ fructum colligeret? An eum ad deponenda peccata acceditis, diligenter executis studiorum vestrorum rationem? an longam supinamque desidiam lethaliū criminum habetis in numero? an desietis, ut par est, gravem jacturam temporis? an sincerum emendationis propositum elicitis? Proh! Deum immortalem! quam multa sibi quisque

vestrum exprobrat in hac parte, si perscrutari arcanos conscientiæ finis voluerit! quot prætermissa fortè reperiat inter confitendum, tanquam delicta levioris notæ, peccata, quæ maturam ac seriâ attentionem requirebant! saltem ah! quod erratum est ignoratione magis, ut ego lubenter crediderim, quam animi perversitate, sic corrigite, Adolescentes, ut ante omnia defigatis animo penitentiâ, nihil esse quod iniquius ferat Deus, quam negligi à vobis studia Literarum, quibus additam esse ætatem vestram voluit; nihil, cujus tam severam, quam exacte segni in otio adolescentiæ rationem sit petiturus.

Id porro adeo verum est, ut reliqua, quæcumque illa sint pietatis ac Religionis officia, placere Deo non valeant, si studendi voluntas atque diligentia defuerint. Non si dies integros orando meditandoque consumatis; si victos in carcere, infirmos in nosocomiis visitetis; si destinatam oblectando genio pecuniam in pauperes erogetis; si quas etiam corporis afflictiones ultra exerceatis, isthæc omnia quidquam vobis coram Deo profuerint, nisi singularis quædam inter studendum sedulitas piis aliis operibus quasi faciem præstulerit. Quæ porro causa est? quia nimirum, ut jam innui, cum tota rei cujuscumque perfectio ex ea, quam habet cum voluntate divina, consensione dependeat; necesse est, ut, quidquid ad illam rectitudinis regulam exactum non fuerit, laude omni careat ac spoliatur.

Hinc porro quanta consolationis feget exurgit adolescenti, quem unus officii sui amor sollicitat, & sincerum Deo placendi desiderium incendit; cum affixus libris suis, oblectante nequicquam ac dehortante

studiorum fastidio, hac se cogitatione pascit ac recreat. Felicem me, quem Deus imperio docilem & obsequentem habet! qui nihil facere possim in praesentia Deo gratum & acceptum magis, quam id ipsum quod ago. Si quid durum occurrit identidem, si vis indoli facienda, si certandum mihi improbo cum labore & intricatis studiorum salebris; restis est Deus illius certaminis, idemque reportandae mox victoriae magnificus munerator futurus est! Nam quid ego facere cupidius ambiam, quam quod mihi nunc faciendum incumbit, quando nullum aliud obsequii mei specimen Deus expectat? Magnum quiddam est, & dignum Christiana aemulatione facinus, apud barbaras gentes praedicare Christi fidem, & editis palam miraculis Evangelium approbare. At, nec si ego jam id facerem, tam placerem Deo, quam placere mihi gratulor, cum lectito vel scribo, quod mihi à Magistris praescriptum est; quoniam divina voluntas, fons & origo totius sanctitatis, laboribus meis vel exiguis pretium accersit; quo valere nequeant caetera quantavis momenti facinora, quae nulla divina voluntatis nota signarentur. Quantum enim verò in hac cogitatione praesidium, Adolescentes, ad suscitandam in vobis actuosam diligentiam! Ego cum ad studendum accedatis, cum laboris ardor & alacritas refrigerat, cum ipsa parandae scientiae difficultas tedium parit atque fastidium; meminerit unusquisque vestrum hanc esse optimam placendi Deo rationem, si magno fervore animi in studia Literarum incumbat. Tum, mihi credite, novum robur accrescere, mitigari molestias, vanescere fastidia sentietis. Haecenus de prioribus parte: nunc in posteriori demonstrandum, nihil praestare vos posse ad salutem

utilius, quam si strenue ac viriliter ad studendum accedatis.

Hic verò prosequi operosius non velim, quam multa salutis impedimenta removeat sedulus in studendo labor, quam perniciosos pracludat vitiorum fontes, quae adolescentum mores corrumpunt plerumque ac labefactant. Nam quis alienus magis vivit ab omni aetate illius corruptela, quam qui diligentem & accuratam Literarum studiis operam impendit? Date mihi aliquem tam securum ab inertiori otio, tam munusculum ab insana ludi prurigine, tam feliciter adversus societatis malae contagia comparatum: ex hoc enim triplici fonte scaturiunt praesertim & ubertim profluunt caetera labes animi, quae Juventutis innocentiam vitiant ac dedecorant. Unde mihi quicquam contra, qui pudorem ac castimoniam colat impensius? qui se docilem magis ac mansuetum exhibeat? qui promptior ad singula pietatis officia atque alacrior inveniatur, quam qui abditus in musaeo laboriosis studiorum curis solidos dies conterit ac traducit? adeo Literarum amore quisquis incenditur, ab infestis corruptelae illecebris tutus, & in virtutem flecti cereus est. Verum dicamus aliquid, Adolescentes, unde liquidius etiam, si fieri potest, intelligatis, quantam assidua studiorum contentio cum re salutis vestrae necessitudinem habeat.

Cum momenti est ad salutem aeternam maximi eam ingredi vitae conditionem, quam singulis hominum divina providentia designavit, & in ea suis accurate deserviendi officiis, tum profecto sic utrumque ab illa, quam quis adolescentiae tempore studiis navaverit, opera vulgo dependet, ut qui fuerit in studendo remissus ac negligens, neutrum assequi posse videatur. Quid enim facit multoties in

II. Pars.

perdiscendis Litteris socordia, nisi ut vocantis ipsos Dei & ad certum aliquod vitae genus invitantis consilia suo plerumque effectu careant? nisi ut perturbetur ratio ordinis, quem supremi Numinis aeterna lex in assignandis suis cuique partibus statuerat? nisi ut doctrinae atque eruditionis vitio Adolescentum bona pars aut recedat à praescripta sibi sorte, aut eadem suum ad dedecus & exitium abutatur? Age enim, quisquis studia tua negligis, qui scientiam nullo ponis in loco, qui turpis ignorantiae nomine etiam gloriaris; qui scis, num te serum omnium moderator Deus ad eum vocaverit vitae statum, qui hominem peritum Literarum & in aliquo doctrinae genere versatum requirat? Si res ita se habet, quemadmodum licet facere conjecturam de multis, jam à te peto, quid statuendum de te putes in his rerum adjunctis? Vel enim amplecteris eam vitae conditionem, quam Deus tuam esse ab aeterno voluit, vel ab ea certe recedes; si ab illa recesseris, ut par est, ignorantiae tuae conscius, vide quam merito pertimescendum habeas, ne & à caelesti gloria aliquando excludaris; ad quam raro quis unquam perveniat, nisi per apertam sibi à Deo semitam perrexerit. Sin autem rudis quantumvis & imperitus illi te applicueris, vel parentum, ut vulgo fit, impulsu, vel propria voluntatis inclinatione, quia scilicet habet illa quidpiam quod percellat oculos & aestimationem apud homines conciliet; attende, quaeso, mecum, quibus te periculis exponas, quam impar viribus tuis ferendum onus aggrediare. Tu nimirum nullis doctrinae praesidiis instructus indues magistratum & de capite fortunisque hominum sententiam feres? Tu vix leviter tinctus literis Sacerdotio deservere, & pre-

tiosissimum Christi Sanguinem in Sacramentorum administratione temere dispensabis! tu crassiore notus ignorantia interponere te difficillimis in rebus arbitrum ac iudicem sustinebis? At quantis, amabo, conscientiam tuam criminibus oneras? quot scelerum, quot flagitiorum in partem accedis? quam multis pro delictis, à quibus te credis alienum, animae tuae salutem oppignerat?

Quaquam video quò te proripias, audio quid respondeas, & quam temeritati tuae causam obtendas, intelligo. Aderit tempus, inquit, cum emerfus tandem è scholarum tenebris animum serio ad studium adjungam, cum perdiscam illa diligenter, quae muneris mei ratio postulat; cum explendis officii mei partibus accuratum me atque attentum exhibebo. Erras, Adolescens Christiane, si futurum confidis, ut matura tandem aetate pravum negligentiae habitum corrigas, quem adolescentiae tempore contraxeris. Crescunt, mihi crede, confirmanturque progressu temporis juventutis vitia, & aegro in corde confenscunt. Scilicet olim jam grandior tuique juris arbiter habebis solidos dies conclusus in musaeo, qui nunc vix depulsus à lacte, & quotidiano penso adstrictus unius horae spatio cubiculi tui fastidium non sustines? Tu post aliquot annos provocatus blandissima coetanorum societate, mille voluptatum illecebris lacessitus, gratissimis hinc atque inde omnis generis oblectamentis irritatus, interim inter latebras morosus ac tetricus chartis impallesces, qui jam seclusus ab illis Literarum impedimentis tot inter Sociorum exempla singulari animi alacritate ad studia incumbentium otiaris turpiter ac confensciscis? Tu barbarus aliquando difficiliores reconditorum doctrinae molestias devorabis; qui jam tam oport-

portuna tam accommodata studiis ætate facillima Litterarum rudimenta fastidis? Erras, inquam, iterum repeto, erras, vel si mihi affirmanti non credis, habe Spiritui sancto fidem sapientis ore testanti quoniam *Adolescens juxta viam suam etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Otiosus es id temporis, deses, laboris impatiens; neque tu cum excesseris ex Ephebis otium exues, desidiam ejurabis, aut studiorum pondus æquius pati.

Ergo nisi torporem, ac veterum jam deponis, contractam adolescentiæ tempore otandi consuetudinem per omnes ætatis gradus circumferes; quodcumque sequeris olim instituti genus, adhærescet usque labes illa, teque mancum & inutilem ad singulas officiorum tuorum partes exhibebit. Non te vel æmulatione gloriæ, vel nominis estimatio, vel rei ipsius ampliandæ cupiditas stimulat ad laborem, adeo nihil sectabere penitus aut amabis præter inertissimum otium & mollissimam voluptatem. Interim quis erit æternæ vitæ gustus ac sensus, quæ laboris unius fructus est? quam ad comparandam perpetua tum corporis, tum animi contentio requiritur; cujus potiundæ fovere nemo spem debet, nisi qui teste Apostolo legitime, hoc est viriliter constanterque certaverit; Illius, credo, veniet in partem, qui perenni diffluens otio vitam agendo nihil totam contriverit?

Atqui fors erit hæc tua, Adolescens desidiose, qui jam incipis inter studendum torpescere, qui Scholastici pensu onus ferre non vales, qui laboris fastidio capessendæ eruditionis facultatem, quam nactus es, temerè negligis; hæc, inquam, erit fors tua, ut quamcumque in eas olim vitæ rationem, tui semper similis nec

segnitiem unquam excutias, nec agere quidquam strenuum ac laudabile inducaris.

Ah! ne tam funestam tibi struas ipse pernitiem; sed medere malo potius, dum res tuæ adhuc in integro sunt; exere vim insitam ætuoasæ mentis, quam tibi Deus impertit, ad extirpandam penitus segnitiem malam, quæ tuos in mores grassati jam cœpit; resume alacriter intermissos studiorum labores, & quoniam tantam habent illi cum re salutis ipsius necessitudinem, cave diligenter, ne, dum laborem defugis vel tædio, vel difficultatum metu, insistendam salutis semitam pariter declines. Cogita, amabo, nisi te ad acquirendam scientiam accinxeris viriliter, quid responsurus Deo sis, cum perditum malè adolescentiæ tuæ tempus exprobrabit; cum graves lapsus, quos rerum inscitia atque ignoratione feceris, palam objiciet; cum turpissimam morum corruptelam, in quam famulante otio atque desidia deveneris, in ipso totius universitatis conspectu revelabit.

Miserrime Adolescens, inquiet Christus Dominus, meministi, quibus ego te prædiis instruxeram, ut peritum in virum olim evaderes? Parentes habuisti cupidos inprimis ac sollicitos institutionis tuæ, qui nullis pepercere sumptibus, ut te liberaliter educarent; nactus eras facilitatem ingenii, vim, perspicaciam, quibus abstrusiores disciplinarum latebras nullo negotio pervaderes. Dederam tibi sapientissimos studiorum tuorum moderatores, quorum opera summum quemque doctrinæ cujusvis apicem feliciter pertingeres: in eo te constitueram florentissimæ Juventutis Lycæo, ubi quotidiana accuratioris diligentia exempla suppetèrent: Socios tibi ad-

jun-

DE PERSEVERANTIA

Christiana.

ORATIO XV.

Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth. cap. 10.

Junxeram patientes laboris, tamque studiosos eruditionis bonæ; quam cupidos pietatis & innocentia cultores. Tot inter adjumenta atque incitamenta diligentia non puduit esse te otiosum ac desidem? Vide, infelix Adolescens, vide, quid feceris, unde excideris, & quò tandem deveneris. Si te liberalibus disciplinis diligenter excoluisses, si perfunctus ultro strenuè Scholastici officii aliquam doctrinæ laudem meruisses, id tibi præparabam vitæ genus, quod ingressus semel gratissimam mihi exhibuisses servitorem, & certum contra vitiorum illecebras salutis præsidium invenisses. Nunc verò fecit tua in studendo fœcordia, ut de curriculo deflexeris, illudque amplexus fueris institutum, cui nec eras destinatus à me, nec propter inscitiam & longam pigritiæ consuetudinem factis aptus, nihil mirum, si tot impigeris vitiorum in scopulos, & irreparabilem animæ tuæ jacturam feceris.

Prævertite cautione salutari tam justas omnipotentis Dei querelas, Adolescentes, petite cum dolore veniam traductæ infelicitate juventutis; refarcite, quantum erit in vobis, veteres studiorum vestrorum ruinas, & quòd superest ultra tempus, Literis sic impendite, ut beatam ipsius pretio aternitatem promereri possitis.

Nullus ego dubitem, Adolescentes Christiani, quin, per isthæc sacrorum dierum solemnia, divinis, quotquot estis omnes, resecti instauratique mysteriis vel amissam peccato gratiam recuperaveritis, vel si, quòd multo lubentius crediderim, ab ea excidere non contigisset, veteres gratiarum thesauros novis amplioribusque cœlestium donorum opibus cumulaveritis. Fecit enim singularis illa pietas, cujus ipsi testes magno animi gaudio exitimus, ut de vobis aliter æstimare non liceat. Quæ in re cum & mihi, pro ea qua unumquemque vestrum in Christo prosequor, sincero charitatis affectu, vobisque omnibus non mediocriter gratulor, tum diligenter commonendos atque exhortandos puto, ut in ea, quam accepistis, gratia fideles atque constantes sitis. Nam quid, amabo, cum Christo resurrexissetis? Quò pertinuisset tot amari fletus, quibus licentioris vitæ flagitia abluissetis, si in eadem postmodum relaberemini? Quid juvaret tam enixis precibus, tam aperta animi verè contriti significatione promeruisse reconciliationis beneficium, si ab eodem post aliquot dies excideretis? fatius ah! multo fuerit, parcite; si dico, Adolescentes, non rediisse cum Deo in gratiam, quam ea rursus committere, unde irasci

yo.

vobis denudò, & veteres renovare inimicitias possit.

Quod malum ut à vestris cervicibus avertam, operæ pretium esse existimo, si vos ad tuendam conservandamque omni studio, quam ex pijs Sacramentorum fontibus hausistis gratiam, animos vestros accendam. Attendite igitur, & quam inii viam ingenerandi vobis perseverantiæ Christianæ desiderium, intelligite. Geminum erit hodiernæ Orationis caput: Dicam primum de necessitate Christianæ Perseverantiæ; deinde, quibus rationibus pervenire ad illam possitis, explicabo.

1. Pars.

Ac primum quidem talis est illius Perseverantiæ necessitas, cujus in vobis studium incendere velim, ut nisi ad assequendam illa totis viribus contendatis, nec promissam Deo fidem exsolvere, nec saluti vestræ providere possitis. Revocate enim verò in memoriam, Adolescentes, quo sensu, quo affectu animi ad sacra mysteria nuperrimis diebus accesseritis. Quibus, amabo vos, conditionibus impertiri vobis divinæ reconciliationis gratiam postulastis? qua lege factis advoluti altaribus delictorum veniam efflagitastis; quo pignore pacti toties cum Deo fœderis turpissimi contemptores exorastis, ut in ipsius benevolentiam rursus admitteremini? Doluistis, ingemuistis, neque lacrymis etiam pepercistis. Exhorruistis illa flagitia, propter quæ offensus merito Deus vos abjecerat: maledixistis habitibus pravis, quibus vitiorum in semitam abrepti in perniciem ruebatis: cautiore vos deinceps & attentiores rebus vestris, in declinandis periculis prudentiores, in coercendis cupiditatibus effrenis fortiores, in tuendis cœlestibus donis diligentiores vos fore promissistis, vovistis, jurastis. Nunc ergo, nisi perfidum dixistis Sacramentum, quo

pacto affectos esse vos necesse est erga illam gratiam, quam tot impensis vestris, tam enixis redimendam precibus judicastis? quid non aggredi vos, quid non perpeti, quibus non rebus carere prius vos oportet, quam ut pretiosum illud munus, quo jam per summam Dei misericordiam frui mini, in posterum amittatis?

Age enim, Adolescens Christiane, quisquis es; si fatali, quam fecisti ipse sapias, experientia didicisti, quam parum profuerint adversus cupiditatum tuarum incitationes quæcumque elucisti hactenus melioris vitæ desideria, tene liberanda, quam dedisti Deo, fidei cupidum persuadebis, nisi diligentem in reprimendis violentis animi tui motibus navabis operam? si conscius ipse infirmitatis tuæ non experiris in te factis roboris ad perfringendam impiorum ac licentiorum adolescentum audaciam, si quando illi innocentie tuæ molentur insidias, tene recuperanda gratiæ studio ad Sacramenta accessisse arbitrabor, dum impellente nemine, nemine incitante periculosos flagitiosorum Juvenum cœtus conspectare, dum eorum delectabere colloquiis, dum te in ipsorum familiaritatem per fas ac nefas intrudes. Denique nisi obviam iveris sedulo, & promptum iis omnino rebus remedium, unde jacturam divinæ benevolentie pati posses, attuleris, quis te sensatus ejusdem retinendæ studiosum credat, vel quis te potius dissimulatorem, mendacem, proditorem non pronunciet?

Jam verò expendite, quæso, mecum, quo tandem fine, Deus ipse debitas sceleribus vestris pœnas tam liberaliter remiserit: quo vos consilio sempiternis ignibus toties mancipatos in spem beatæ immortalitatis restituerit: quorsum suam vobis gra-

tiam

tiam tot laborum, quos pertulit, fructum, effusi per mille plagas sanguinis mercedem, obitæ cruciatu inter acerbissimos mortis pretium indulserit? An ut tantæ bonitatis obliti novis ipsum flagitiis post aliquot dies provocaretis? an ut despecta, quam vobis promeruit, gloria vestram ad perniciem animum obstinaretis? an ut pretiosissimum, quod lagiri poterat, sui in vos amoris mementum quoquo statim tempore, qualibet occasione data prostituertis. Revocate, etiam atque etiam precor, memoriam verborum illorum quibus vos Christus ad communionem sui corporis admisit. Nunquam fortasse vobis venit in mentem cogitare quanta vis esset in iis vobis, quam grande mysterium celeretur. Dum enim ad sacramentum accesseritis, dum Sacerdos vobis divinam hostiam porrigeret, sic admonuit singulatim unumquemque vestrum, *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam*. Quod dum diceret, quid aliud innuebat, nisi benignissimum Dominum suum vobis corpus in cibum, suum sanguinem in potum ea mente tradidisse, ut certissimum in eo Sacramento præsidium ad conservandam in perpetuum tempus gratiam, quæ spiritualis vitæ anima est, haberetis. Nam si in aliquot tantum vel dies, vel hebdomadas, vel menses producendam in vobis cœlestem vitam Christus censuisset, frustra edendum obtulisse divinum illum panem, quem ipse ad eum finem lapsum de cœlo profertur, ut qui ex eo relictus fuerit, vitam in se perpetuò manentem possideat. *Hic est panis*, inquit Christus conceptis vobis, *qui de Cœlo descendit, qui manducat hunc panem vivet in æternum*.

Joan. 6.

Si quem tamen minus moveret

perfolvendæ, quam juravit Deo, & quam Deus ipse repetit, fidei necessitas, cogitet ille secum quanto versetur in periculo suæ salutis, nisi omni studio ac diligentia, in ea, quam accepit, gratia constanter perseveret. Hæc enim unica firmè via est, Adolescentes, qua ad Perseverantiam finalem ipsamque adeo immortalitatem pervenitur. Est enim divina prædestinatio, si Theologos sanctosque Patres audimus, instar cætenæ cujusdam aureæ, quæ multis ex parte Dei gratiæ cœlestis auxiliis, multis itidem actibus ex parte hominis gratiæ obsequentis, quasi totidem annulis connectitur ac continuatur. Porro actus illi omnes, quotquot sunt, ad Perseverantiam Christianam pertinent, cujus est per varios illos actus sic hominem circumducere, ut ad extremum denique perveniat, quem perseverantiæ finalis actum appellamus. Est autem inter perseverantiam vitæ, mortisque perseverantiam similitudo tanta, tanta connexio, ut ad hanc nisi per illam pervenire non possis, Frustra te in statu gratiæ moriturum confidis, nisi, dum vives, in eadem gratia persisteris. Nam licet gratiam illam finalem, per quam beatæ felicitatis referatur aditus, nemo hominum promereri ex justitia possit, sed ex unius Dei miserentis cujus vult, voluntate tota dependeat: tamen hæc est summa ejusdem Dei benignitas, ut illam in Perseverantiæ Christianæ præmium nobis promiserit; *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*, inquit Christus. Quæ verba subjicit Augustinus, quod non de gratia ipsa Perseverantiæ, sed de virtute Perseverantiæ Christianæ accipienda sint, vel ex eo patet, quia perseverantiam illam, ad quam Christus nos incitat atque accendit, & in uniuscujusque nostrum arbitrio pos-

Mat. 10.

tam

tam innuit, & æterna gloria remunerandam aliquando profitetur. Hinc est quod Spiritus sanctus in Apocalypsi eodem planè sensu nos admonet atque adhortatur, *Estofidelis usque ad mortem & dabo tibi coronam vitæ.* Quare non miror si B. Paulus, peracto feliciter secundum Dei leges vitæ tramite, vicinus morti plenus confidentia exclamaret, *bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi; in reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi in illa die justus iudex.*

Quotusquisque vestrum est, Adolescentes, qui ad gratiam Perseverantiæ finalis non adspiret? quis est qui votis omnibus certissimum illud æternæ gloriæ pignus non ambiat? sed quid vos interrogo? Ipsos etiam interrogemus, qui sunt in re salutis maxime incurii ac negligentes, homines impios, nefarios, perditos percunctemur; numquid erit unus eorum aliquis qui cum scelerato Balaam non exclamet, *moriatur anima mea morte justorum!* verum audite, quid Bernardus hujusmodi hominum votis respondeat. *Vivat anima tua vita justorum, si vis ut moriatur anima tua morte justorum.* Sic est, Adolescentes, nolite seduci inani confidentia, *nemo coronabitur nisi qui legitime certaverit.* Hoc est: nemo Perseverantiæ finalis gratiam obtinebit, nisi qui in tuenda ac conservanda gratia fidelis usque ad mortem extiterit. Parum enimverò aut etiam nihil homini Christiano profit feliciter vitam inchoasse, nisi faustis initiis par quoque finis responderit. Judas Christi discipulus inceptam pie sanctæque vitam miserabili sine conclusit; Paulus contra Ecclesiæ Christi primùm vexator ejusdem defensor ac propagator occubuit. In hoc igitur rerum summam existimate po-

sitam, ut ad extremum vitæ terminum in sanctitate perseveretis; adeo nihil juvat ad salutem, si tractata ac contrita virtutum exercitatione vita lethalis noxæ conscios mori contingeret. Neque enim, inquit Hieronymus, *in Christianis queruntur iniuria, sed finis.* Verum non satis est demonstrasse vobis, quanta sit Perseverantiæ Christianæ necessitas; jam quibus prædiis illam assequi liceat breviter videamus.

Infinitus ego sum, si velim singulis insistere momentis, quæ promovere in vobis Christianæ Perseverantiæ desiderium possunt. Quare sit mihi satis unicum hodie vobis proponere, quod inter cætera potentissimum esse semper duxi. Arque illud tale est; Adolescentes charissimi, ut frequenter revocetis animo & quasi regustetis illos pietatis sensus, quibus incitari vos ad colendam virtutem, Deoque totis viribus obsequendum aliquando experti estis. Nemo vestrum est, neque vereor, ne mea me fallat opinio, dum sic auguror de vobis, nemo, inquam, vestrum est, qui cum ad sacrorum mysteriorum communionem accederet, non senserit se identidem uberiori quodam cœlestis gratiæ lumine illustrari, & vehementioribus præter solitum divinæ charitatis ignibus succendi. Quam magnificè, quam sapienter, quam piè de virtute, de Religione, de Deo, de vestris officiis sentire tunc vobis contigit! Quid non in iis temporum articulis Deo promisistis? quo non in peccatum odio concitati, quid non parati fuistis aggredi vel perpeti, ne quid admitteretis, quod inurere animæ vestræ labem posset? Nunc ergo veteres illos pioque sensus, motus pietatis tenerrimos, sanctissimos affectus revocet in memoriam unusquisque vestrum, dum loquor, dicat-

II. Pars.

catque sibi ipse tacitus. Agedum, anime; illa melioris vitæ incitamenta, quibus parendum esse quoquo pretio nuper æstimabam, cur me jam vel imposterum fidelem minùs aut minùs obsequentem inveniant? Illa Christianæ religionis principia, quibus quasi totidem rationibus necessariis adductus alium inire vitæ morem proponebam, quidquam ne auctoritatis illius atque ponderis, quod habebant, paucos post dies remississent? Tunc repetens spatium præteriti temporis, & memoriam pueritiæ recordatus ultimam judicabam, valedicendum mihi esse pravorum adolescentum cœtibus, abstinendum ab impiorum librorum lectione, temperandum à flagitiosis colloquiis, aut spem salutis omnem esse abdicandam. An mea me ratio sefellisset? an inanibus delusus terribilis credulus plus æquo aut meticulosus extitissim? Tunc conscius tenuitatis atque infirmitatis propriæ declinandas sedulo quascunque peccandi occasiones arbitrabar: nunc verò factusne sum aut robustior, aut valentior, aut contra difficultates salutis comparatior, ut qualibet adire pericula erecto atque aperto capite non pertimescam? Christus, pro me passus, pro me crucifixus, pro me mortuus, ah! memini nullum satis grande videbatur animi grati momentum reposcere; num hodie Christus desit, aut aliquando desinet esse mihi quod erat, an non potius idem semper Christus est & heri & hodie & in sæcula? Cur igitur alia nunc vel deinceps aut cogitem, aut sentiam, aut velim, aut agam, quam quæ tum & cogitabam, & sentiebam, & volebam, & agebam? Idem erit semper Deus qui fuit, fides eadem, vis eadem legis, eadem officii mei necessitas. Cur ego mutetur animus in contraria, cur

Le Jay, Tom. I.

voluntas in pejorem inclinata partem deficiat?

Præclara enimverò, Adolescentes, atque efficax mirum in modum isthæc excitandi se se ad Christianam Perseverantiam ratio! Vidi nuper aspirante benignius divina gratia, vidi, quasi oculis cernerem, rem salutis rerum esse omnium unam necessariam; atque huic veritati Evangelicæ, *quid prodest homini si mundum universum lucretur, animam vero suam detrimentum patiat, sic acquievi totus, ut cætera omnia negotio salutis postponenda ducerem.* Sanusne jam ego sum, si brevissima fœdissimæque voluptatis gratia æternæ damnationis periculum adeam? Nuper inter æstus seriæ meditationis ferventissimos sensi nihil esse fragilius vita, quam ducimus; mori me posse quocumque momento temporis, conclamata salutem fore, si me lethalis culpæ conscius improvisus casus opprimeret. Dixi, cavebo in primis diem vel unum, noctemve brevissimam in eo statu vivere, in quo mori non velim. Miserum me! si jam securus inopinata mortis peccatorum in sordibus stertere menses integros non verear! Nuper, dum ad vivum repræsentarentur flammatarum infernarum incendia, quas divinæ justitiæ furor castigandis æternitate tota hominum flagitiis succendit, exhorruî miserabilem in modum, & quod non perceperam adhuc satis, intellexi penitus, horrendum esse in manus Dei viventis incidere. An falsus ego sum; an me vanus lussisset error meticulosum nimis? aut si refrigerandum hinc nihil, neque timendus satis videri possit æternus sceleris ultor Deus, cur ejusdem iras in me suscitem? cur æternæ damnationis adire discrimen non pertimescam?

At enim non affulget jam menti lux

Z

lux